

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszatérítését
 vagy megőrségére nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A nép felvilágosítása.

A negyvennyolcas idők alkotásaitól eltekintve a múlt század legnagyobb vívmányának a polgári házasságkötést s az ezzel kapcsolatos állami anyakönyvvezetést tartotta a liberális közvélemény.

Hogy a nagy remények közt megindult állami anyakönyvvezetés társadalmi és és magyarsági szempontból a hozzája fűzött várakozásnak mint felelt meg, erre nézve a vélemények ma már teljesen kialakultak. De hogy az állami anyakönyvvezetés behozatalát a legszélesebb körben nem látták szívesen, az is köztudomású.

Az ép fog helyén, ha egy másik tör utat magának, ez nem eshetik meg a nélkül, hogy az egésze zavarólag ne hasson. Az újítás is megbontja a régi ö szszhangot s legtöbbször ellenzésre talál nemcsak a népnél, hanem a művelt tudós körökben is, mint ezt az évszázadok során megtörtént számos eset bizonyítja, Emberi természetünkben rejlik, hogy a megszokotthoz ragaszkodunk, attól könnyen el nem távolodunk.

De a főoktól eltekintve, voltak sokan, akik abbéli aggodalmukat sem palástolták, hogy az ujonnan alakulandó viszonyok folytán bekövetkező változás, nezet-

különbség, lényegtelen eltérés is nem egy helyütt surolódásra, kellemetlenségre fog okot szolgáltatni.

Mert jöllehet az állami anyakönyvvezetéssel megbízott községi jegyzők nagy része a haladó kor szükséglete-, követelményének megfelel s egyéni sulyuknál fogva a közbecsülést kiérdemlik; de azon a pályán, hol műveltség tekintetében oly nagy fokozatos eltérések észlelhetők, hol még ma is alig négy elemi iskolai ismerettel megfelelő előképzettség hiányában működők is vannak, a fent említett aggodalom nem volt alaptalan. S tisztelet a kivételeknek, de nem egy elhallgatott eset volna annak a megmondhatója, hogy az állami anyakönyvvezető jogkörének tulhajtásából eredő izetlenkedés, — fölényeskedésével a papi tekintély csorbítására törekedett s nem egyszer ily csekély forrásra vezethető vissza tulnagy hullámokat vető baj, viszály eredete mely e községi közszellemre is bomlasztó.

Pedig ha valaha, úgy ma van szükség összetartásra.

A falusi népet eddigelé a politikai mozgalmaktól eltekintve a társadalmi kérdések nem igen háborgatták. A mindenné demoralizáló hatását éreztető szoci-

álismus ide is betette lábát, vöröslobogós városi vezetők ma már nagyon fölcsigázták anyagi vágyait, mint ezt román falvainkban is tapasztalhatjuk, de a falusi cucilista vezér ujonnan épült házána kis kapujára ma is oda illeszti azért a keresztet. Hitében, vallásos érzületében lényegesen meg nem változott.

S ha a néppel való törődés, a nép javát, bajainak orvoslását célzó mozgalom általánossá lesz, amint ez az új éra kezdetétől nálunk legfelsőbb helyről is megindult s volt alkalmunk tapasztalni is: a tulzó szocialista vezetők szélmalom harca rövid időn belül a saját csekély értékére fog leszállani a nép szemében.

Az egészséges kibontakozásra irányult vezetés mellett azonban az egyes községekben lakó hivatott faktorok együttes összhangozó működése is szükséges.

Udvardy József.

Andrássy bécsi utja. Andrássy Gyula gróf belügyminiszter bécsi utja most már teljesen világosan áll. Ezt az utat kétségtelenül katonai kérdések tették szükségessé. A katonai létszám emelés egészen bizonyos, ezt pedig a külső politikai viszonyok tették szükségessé. Wekerle a napokban szintén Bécsbe utazik a

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A félbeszakított költemény.*)

A kis Lili, egyedül a ragyogó nyár közepette, az árnyékos és napsugaras park közepén ott térdel a verendán egy lépcsőfokon, egy másik lépcsőfokon az asztala s egy darab papírra nagy buzgalommal ír valami régi ceruzával. Keze ügyetlenül mozog a papíron, hatalmas betűket rajzol és nagy igyekvésében kidugja a nyelvét. Kerek arcocskáját aranyhaja röpke körül s a vörös szalag, amely összetartja, olyan, mintha virág volna a halántékán.

Különös lelkességgel hevíti hat éves kebelét. Lili verset próbál írni.

Mint a nénjei, ő is tudott néhány kis mesét, gyerekes versikéket és rimnek meg a rithmusnak valami halvány sejtése ott motoszkál piciny agyában. A miss Olive iránti egyre növekvő szerelme ihleti. Szeretne kitalálni valamit, ami új és csodálatos. Főlemelte a fejét és gyermeklelke homályában világosságot igyekszik gyujtani.

* Részlet szerzőnek »Le roman de six petits filles« c. sorozatos regényéből.

Mily nagy felindulás az, ami a kis iskolás leányka ujjait megremegetti! A világ minden érzése az, ami gyöngye bordácskáit, tehetetlen szívet ebben a pillanatban kifeszíti.

Majd újra írni kezd. A betűk szaporodnak és ime, a piszkos és gyűrűt papíron egyszerre ez olvasható:

Vers:

Miss Olive, én önt nagyon szeretem,
 És ez önek semmi sem?
 Miért nem néz szívesen
 Mikor megkeresem?

Anyira elmerült nehéz munkájával, hogy észre sem veszi három nővérét, akik feléje közelednek. A parkban szaladgáltak, onnan jönnek. Eddig minden csendes volt, Lili elfeledkezett mindenről.

Egyszerre fölriad a kavics ropogásra. Az első mozdulatával a papírt akarja eldugni... Késő, Adrienne, Rosine, meg Germaine meglátta.

— Mit csinálsz Lili?

Rárohantak a remegő áldozatra és a papírt, amelyet kitéptek a gyerek ujjai közül, kézzel-kézre repül s egyszerre olyan kacagás veri föl a verendát, hogy Mary meg Gaby lélekszakadva fut ki a házból. S most már öt

tomboló kis leány veszi körül Lilit. Kibálva ismételtetik a négy gyámoltalan verssort, egy költői lélek legelső remegését. Aztán mind-egyik a szemébe vágja igazságtalan kacagását:

— Bravo, Lili!
 — Lili, a nagy költő!
 — Lili, a nagy művész!
 — Kinyomatjuk!
 — Zenét írnak hozzá!

A gyermek égő szemmel néz néneire. Majd hirtelen nekiugrik és három ugrással bent van a házban. A lépcsőkön végig csattogva kacag az öt kis leány:

Miss Olive, én önt nagyon szeretem.
 Es ez önek semmi sem...

Valami ösztön kényszeríti rá őket, a boldok ösztöne, akik először kinevetik azt, ami meglepi őket. Hogy is láthatnák meg ebből az első gagyogásból, micsoda hatalmas erő az, amely kis hógukat írni kényszerítette. Nem láthatják azt a ragyogást, amely már derengeni kezd a kiválasztott homlokuk körül. Kegyetlenek és vakok, kacagnak.

... S Lili ezalatt megmenekült tőlök. Beszalad és bebúvik kis ágya alá. Behuzódik a fal mellé, arcát a földre hajtja és megpróbál lecsendesedni. Az erei lüktetnek. Kis lelke

!! Feltűnő olcsó karácsonyi vásár !!

! Barna Jenő !

Nagyvárad, (Fő-utca) Rákóczi-út Weiszlovits ház.

Szövetek, Blous selymek,

Mosó barchetek, Szörme boák,

Csipkeszövetek Fehérneműek.

!! Minden cikkben meglepő olcsóságok !!

Kirakataim szíves

megtekintését kérem.

!! Telefon 241 sz.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

katonai kérdések tárgyában. A miniszterek utairól csak az ujévi üdvözetek alkalmával tognak nyilatkozni.

Az új bortörvény életbeléptetése. A borhamisításnak és hamisított bor forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1908. XLVII. t.-cikket a király szentesítette és az Országos Törvénytárnak a mai napon megjelent számában közzétették. A törvény január hó 1-én lép életbe. A törvény cikk szövegét a »Budapesti Közlöny« tegnapi száma is közölte.

A fuzió kulisszái mögül.

A minap a lapokat bejárta az a hír, hogy *Andrássy Gyula* gróf közeledést keres a régi szabadelvűpárt, — jobban mondva a mostani Nemzeti Társaskör előkelő tagjaival, hogy őket a fuzió eszméjének megnyerje. *Andrássy*nak ugyanis az volt a terve, hogy a fuzió alapján egyesített kormánypártot a régi szabadelvűekkel erősítse és így egyensúlyozza a függetlenségi pártból várható kilépéseket. Ezt a híresztelést azonban mindkét táborból megcáfolták.

Egyik esti lap a következőket írja:

Mindenekelőtt igaznak bizonyult az, hogy az alkotmánypárt két tagja — a forrás szerint — gróf *Andrássy Gyula* megbízásából tárgyalásokba bocsátkozott a volt szabadelvűek néhány korifeusával. A tárgyalások napok óta folytak, azonban eredménytelenül szakadtak meg, minthogy kitünt, hogy *Tisza István* gróf az új alakulásban semmiesetre sem akar részt venni, másrészt pedig a *Lukács László* volt pénzügyminiszter vezetése alatt álló tekintélyes csoport, mely az általános, egyenlő és titkos választói jog híve, a plurális támogatásába sehogyan se akart belemenni. A Nemzeti Társaskörben különben amugy se mutatkozott nagy

érzi, hogy megbántották. De mivel nem tudja még meghatározni, mi az, ami annyira fölzaklatta, zokog anélkül, hogy tudná, miért.

Sokáig maradt így. S az öt nekivadult leány végre megtalálja. A dübörgés, amit az ágy körül véghezvisznek, odavonja végre miss *Olivet* és neki sikerül a kicsit előhuzni rejtékből.

A könyektől maszatos kis ábrázat láttára megindul; a kis leányok meglepődve az érthetetlen fájdalom láttára, megmagyarázzák, mi történt.

S akkor miss *Olive*, amint elolvassa a papirt, leül, térdére ülteti a kicsikét, ringatja és azt mondja:

— Hagyja, hadd nevéssenek, gyermekem. Ki tudja? Talán költő lesz, majd későbbi költő... Költő...

De a kis gyermek fejét a barátságos vállakra hajtva, tovább zokog; mert valami azt suttogja benne, hogy ő egész életében a »legkisebb« lesz és gyöngye keblét kimondhatatlan fájdalom szorítja össze.

Este az asztalnál a kis leányok elbeszélnek a vers történetét, meg a buguk nagy bánatát. M. és mme *Tariel* szórakozottan hallgatja. Gyermekbeszéd, lényegtelen apróságok... De *Lili* elvesztve minden hidegvérét, idegesen nyeli a nagy darab kenyérbelekét és nagy, fekete szeme könybe lábad. Fáj neki, hogy ő a beszélgetés tárgya és mindenki ránéz. Szeretne elbujni az asztal alá, hogy ne nézhesék tovább vörös szemeit és szomorú pillantását.

Szerencére a beszélgetés más irányba fordul. *M. Tariel Olive*hez hajlik:

— Én is irok verset önhöz, kisaasszony — mondta.

Az angol leány bibortörőssé válik.

kedv a politikai szereplésre, amire a jelenlegi helyzetet nem is tartják alkalmasnak.

Ily körülmények között a purparlék negatív eredménnyel végződtek, amit az alkotmánypártban meglehetősen bosszúsággal fogadtak.

Ezeknek a tárgyalásoknak a híre a függetlenségi körbe is eljutott, ahol az nagy fölháborodást keltett. Ennek hatása alatt tört ki a vihar a Ház folyosóján *Andrássy* ellen, akit azal vádoltak a függetlenségi, hogy az önálló bank ügyét elárulja.

Annyi bizonyos, hogy a régi szabadelvűekhez való közeledés kísérlete nagyon elrontotta a fuzió ügyét. Azóta a függetlenségi párt jó része bizalmatlan lett *Andrássy* iránt és *Hollóék*nak, *Justhék*nak és *Polónyiék*nek alkalmas eszközök szolgáltattak a függetlenségi ugratására.

A teljesség kedvéért még meg kell említenünk, hogy az alkotmánypárttal való tárgyalások idején *Lukács László* felkereste *Kristóffy* volt belügyminisztert, hogy megtudja tőle, hogy öfelsége annak idején, amidőn *Kristóffy* az ő javaslatát előterjesztette, milyen álláspontot foglalt el a választói jog kiterjesztése tekintetében. A *Kristóffy*tól nyert információk pedig, — ugyancsak e forrás szerint — éppen nem voltak alkalmasak arra, hogy *Lukács László*t és híveit a plurálisért lelkesítse.

Bosnyák nap.

Annak a lelkes fáradozásnak eredményéről kell beszámolót írnom, melyet a hadsereg tisztikara a polgársággal karöltve rendezett egy szép és nemes gondolattól és szándéktól vezérelve. A cél az volt, hogy a Boszniába vezényelt véreink komor nehéz napjait legalább a béke és szeretet estéjére megváltoztassuk és a lehangolt kedélyeket felvillanyozzuk szeretetünk ragaszkodásunk áldozatával. És ezt a célt nem csupán a lerendelt katonák hoztártartozói követ-

A kis leányok ámulatlan néznek apjuk ajkaira.

— Igen — mondta mme *Tariel* kedvesen — *Paul* nagyon jó verseket tud csinálni. Valamikor hozzám is írt...

Egy kis tündöcs fut végig a szeme előtt. Majd újra megszólal:

— En nem szeretem a verset.

— Hát ön, kisaasszony? — kérdi m. *Tariel*.

— Oh... én...

Nem tudja folytatni. Tulcsapongó öröm lelkesíti, rettenetes zavar fogja el. Hogyan! *M. Tariel*, a szép, a nemes, a hódító férfi verset ír hozzál! Hát még sem csalódott ebben a költői arcbán!

A m. *Tariel* szeme egy pillanatig rajta nyugszik.

— Megkapja reggel a versét, kisaasszony — mondja végre atyáskodó hangon, hadd lássák, hogy ő úgy beszél a kisaasszonyhoz, mint akármelyik leányához és már azokon a vérszegény strófiákon töri a fejét, amiket ma este gyártani fog.

Mme *Tariel* miss *Olive*re mosolyog, aki mint a kis *Lili*, lassankint elveszti a hidegvérét; az arcok mind figyelmesen, szeretően fordulnak felé. Csak a kis *Lili* nem mosolyog.

Most, hogy végre elfeledkeztek róla, kedvére szomorkodhat a sarokban. Nem tudja, mitől olyan nehéz, olyan szomorú a szive. Fél-füllel hallja, amit beszélnek, nagy szemei fájdalmasan álmodoznak. S halkán, áhitattal suttogja, loppal a miss *Olive* kedves arcát nézve:

»Ahl ha én olyan verset tudnék csinálni, mint a papal!...

Lucie Delarue-Mardus.

ték, hanem lázas munkára lobbantotta az az egész ország szívet minden különbség nélkül. Nem az én, vagy X. ajándéka lesz az amit katonáink kapnak, hanem az édes haza a szeretett szülőföldé. És biztosan becsesebb lesz az katonáinknak mint minden más lehet.

De fére ezekkel a hangokkal, hiszen csupa fényről, csupa színről, csupa viruló életről és kacagó asszonyok rózsás kacsóinak tündérmunkájáról kell beszámolnom. Tehát kezdjük:

Pont öt óra. A Kereskedelmi Csarnok előtt egy pár kocszi lézeng a sűrű ködös uton. A Csarnok kapujában két dísz ruhás katona várakozik az érkezőkre. Ezt a két katonát mindenütt ott találjuk egészen a terem, az az a tündér vár ajtajáig. Idáig könnyű volt. Most azonban egyszerre annyi minden táru az ember szeme elé, hogy képtelen csak úgy keresztül futni rajta. Mindent meg kell nézni, mert minden megkívánja ezt.

Az ajtónál legelső ami az embert fogadja a *tombola*. Szerényen húzza meg magát megarkva a számokkal ellátott tárgyakkal. Ez a szerénység annál veszedelmesebb. Szinte észre se venné az ember, azonban észre kell vennie, mert megjelenik *Siket Ilonka* egy csinos kosárral s ez a kosár csábitó rózsaszínű számokkal van tele. Ebből venni kell mindenkinek, nyerni azonban nem muszáj. Amíg *Siket Ilonka* az ajtónál teszi próbára a vendégek szerencsését, a terem másik végében egy kedves leány *Trenkhauser Rózsika* egy rózsaszínű urnából kínálja a szerencsét.

A tombolát még nem felejthette el az ember s máris megjelenik előtte egy szép asszony, nagy fekete alapon fehér diszítésű kalapjával és olyan kedvesen kínálja krizantémjait és rózsáit, hogy az ember ha eddig virággyűlölő volt is most egyszerre szerelmes lesz az összes virágokba és vesz. Alig fizeti ki a virág árát az ember, báró *Kemény Elemérné*, mert ő volt a virágárus, már eltűnt és másutt gyönyörköd-teti a virágvevőket.

Es most következik a legszebb része a teremnek egy nagy fehér sátor a *Pezsgős pavillon*. Bentről három szép asszony *Börssényi Sándor* kapitányné, *Schmid Hugó* alezredesné és *Bánel Aurél* kapitányné kínálják a gyöngyöző italt. Itt is venni kell, mert kosarat lehetlenség adni. Ezt a sátrat maguk az árusítók készítették és szerelték fel.

A *Pezsgős pavillon*nal szembe van az egyik legolcsóbb és leghasznosabb része a rendezésnek. Ez t. i. a *buffet*, a 37-ik gylogezred állította ki és egy egy terítést 80 filléért árusítanak. Itt van a legelőkelőbb kiszolgálás, t. i. *Grünswieg Artur* altábornagyné sajátkezűleg kiszolgál mindenkinek egy uzsonná: 80 fillér ellenében. És itt is megáll mindenki. Hjal a boszniai katonákért meg a kegyelmes asszonyért enni kell. Különbben nincs magára hagyva az altábornagyné, mert mellette pincéreskednek *Obermayer Ezivald* kapitányné, *Kun Frigyes* kapitányné, *Sokoll Reno* alezredesné, *Feldmann Miklós* törzsorvosné, *Müller Károly* kapitányné, *Ettel Jenő* főhadnagyné, *Papp Kovács Ferenc* főhadnagyné és *Krajcsovics János* kapitány aki mindenütt ott van a buffettél és akinek nagy része van a Bosnyák-nap fényes sikerében.

Közvetlen a buffet mellett van a *cukrázsda*. Itt mindjárt föltűnik öz. *Des Decherolles Kruspér* Sándorné tejedelemnői alakja; mellette *Bánffy Zsigmond* őrnagyné, *Jancsó Árpád* századosné, *Hoos Kálmán* főhadnagyné, *Bánffy Iluska* és *Deessó Lajos* századosné és ilyen szép asszonyokért meg a bosnyák katonákért az ember megint csak eszik és fizet.

A *cukrázsda* mellett csárda van. Ebben pedig ha másért nem de a csaplárosnék kedvéért is inni kell. Csaplárosnék voltak: *Kirch Árpádné* alezredesné, *Bán Lajos* őrnagyné, *Selmets Károly* századosné, *Arkén Mihály* főhadnagyné, *Palotai Armánd* főhadnagyné, *Putinik Béla* főhadnagyné, *Szerteska Imre* főhadnagyné, *Pancr Mihály* századosné, *Naményi Zsigmond* századosné.

Igen ügyes kis utcasarki levelező-lap árusok állják most utunkat. *Schuch* és *Fink* fő-

hadnagyok rajzait árusítják. Csinos levelezőlapok ügyes karikatúrái a Boszniába vezényelt tisztikarnak

A virág pavillon egy hatalmas csokor az egész. *Vician Elek* századosné, *Elemér István* századosné, *Markovits István* főhadnagy, *Szedke Bálint* századosné és *Csécsei Nagy Imre* századosné árusítják a virágokat. Ilyen árusítók mellett nem csoda ha a vendégek fele pár perc alatt virágokkal kezükben sétálnak, a másikfelénél is van ugyan virág, de ezeket a mozgó virágkereskedő *Kemény báróné* és *Mártonffy Marcellné* látták el virággal.

Most egy mellék terembe kell bemenni. Előbb azonban egy japán teaház szed vámot itt *Buriam Lajos* alezredestné, *Edelman Lipót* őrnagy, *Wintornitz Mór* őrnagy, *Des Echerolles István* főhadnagy, *Kömer Guidó* főhadnagy árusítják a forró teát.

A tea házból egy lila fényű terembe vezet az ut, innen pedig a török kávéháza, ahol valódi török-kávét árusítanak *Dietrich Rezső* ezredestné, *Rosencweig János* őrnagy, *Jemsek Károly* kapitány, *Kubert Károly* őrnagy, *Jábel Miksa* századosné és *Sokoll Margit*.

Amíg az ember hol itt, hol ott fizet a bosnyák katonáért, megjelenik egy ügyes kocsi, ez a mozgó sörcsarnok. Tele van sörrrel és virslivel. Amíg egyszer végig megy a kocsi, akkora ki is ürül.

Ennyi sok minden felsorolása után a terem általános rendezésére, vagy disztítésére tér ki.

Fényű és tölgy fonatok szelik keresztül a termet közbe-közbe nemzeti színű jelvényekkel és zászlócskákkal. Igen ügyesen vannak a lámpionok is elhelyezve, melyek színessé teszik a jól illeszkednek bele a terem felső harmóniájába.

Este 7 órakor a terem már annyira meg volt tele Nagyvárad intelligenciájával, hogy a bejutás már leheletlenség.

Általában a bosnyák-nap oly fényesen sikerült, hogy Nagyváradon mostanában ahhoz hasonló nem volt. A bosnyák nap a késő esti órákban ért véget. II.

Lesz-e «Bejelentő-hivatal»?

Egy régebben pengetett dalt veszünk fel hárfánkra, hogy hátha úgy járnánk, mint Orpheus apánk, ki megindította a fákat, hegyeket, szivhez szóló dalával, a »Bejelentő-hivatal« létesítését. Mi ugyan nem azt a célt akarjuk elérni, amit a vén Orpheus, hanem, bárha megindulna a városi tanács és ezt a szükséges mondhatni okvetlen kiegészítő részét a közrend fenntartásának nem mellőzné tovább. Mert kérem szívesen csinálhatunk nyári színházat, csinálhatunk új pósta-palotát, de még új kórházat is, ha a nyári színház körül életveszélyes a járás nemcsak a sötétség miatt, hanem a különböző csirkefogó zsenikkel való kellemetlen találkozás miatt.

Igy van az, hogy szidjuk a rendőrségünket, hogy milyen szűk látkörű, milyen felületes és milyen lassu, pedig ártatlanul. Mert első sorban a főhiba, hogy a rendőr létszám kevés. — 92, mond, rajzold, szavald és akár mit csinálj csak *kilencvenkettő* ezzel a létszámmal pedig egy oly nagy terjedelmű és jó hírű külső-részekkel ellátott városban még csak a rendet is nehéz fenntartani, hát még arra is ügyelni, hogy a kétes existenciákat figyelemmel kíséreni, pláne összefogdosni és ártalmatlanná tenni erőt meghaladó feladat. Az egész rendőrség 4 nyomozó (detektív) rendőrrel bir, akiknek sem nagyobb fizetésük, sem ennek következtében magasabb kvalifikációjuk, vagy jobban kifejezve jártasságuk nincs, leszámítva azt, amit mint közrendőrök 8—10 év alatt elsajátítottak. Így történhetnek meg olyan esetek, amilyen a mult

hónapban is megtörtént. Ugyanis a pozsonyi rendőrségünknek, hogy *Krigshammer Jeremiás* elzúllott péklegényt tartóztassa le, aki Pozsonyban gyilkosságot követett el. A rendőrség nekiindul keresni Krigshammer urat és nem találja, mert nem is található, hisz nincs rá gravírozva senkinek sem a homlokára a neve, de még csak a fehéreműjén csak a monogramja lehetne, ha volna, de még az sincs. Nagy hajsza és kutatás után megtörtén ugyan, de Krigshammer barátunk nélkül, visszair a pozsonyi társhatóságnak, hogy nincs Váradon, nem található, habár közben még razzitát is tartottak a gyanus helyein a városnak.

Erre nagy mérgesen visszair a pozsonyi rendőrség, hogy menjenek a Tilinkó-utcában és ott a 9-ik vagy a 10-ik szám alatt megtalálják Öméltóságát. És úgy is volt.

Hát kérem szépen nem neveltséges dolog ez? De mennyire, hogy az ország másik végéről értesítenek bennünket arról, hogy városunk területén milyen ismeretlen betörők szereztek nyugalmat, édes és hasznos otthont. De, hogy ennek mi az oka azt 3 szóval kifejezhetjük, nincs bejelentő hivatalunk. Hány hivatal és foglalkozás nélküli már megengedhető és a törvénybe nem ütközket érve, — egyén él Váradon anélkül, hogy arról vagy annak ittlétéről valaki még csak fogalommal is bírna.

Várad már mint előbb is szóltunk róla asyuma léha csibészeknek, mert biztonságba van mindentől. Míg ha a bejelentő hivatal megvan és az a hivatal el is jár tisztében az ő szabályai szerint nemcsak megkönnyíti a rendőrség dolgát, hanem nagy hasznót hoz a város békés polgáira. Azt a csöcselék népet amelyik csak az ablakbeverő tüntetések tömegét növeli és emeli a kihágási ügyek számát mint a szemtetet a szobából, bármely pillanatban kitessékeli illetőségi helyére. Minek nyujtsion jövedelmi forrást és puha meleg féssket a máshonnan kiüldözött, kiebrudalt proletárságnak?

Ezeket a dolgokat, ha a mélyen tisztelt városi tanács átgondolja és bonckés alá veszi, igazat ad nekünk és nem késlekedik megtenni a teendőket a bejelentőhivatal felállításá ügyében.

Lányi Bertalan titkai.

A »Pesti Futár« júniusban azt írja, hogy *Siebert Gyula*, Lányi volt titkára elárulta barátjának, *Biró Aladár* újságírónak, hogy egykori gazdája a koalíciót kompromittáló iratokat őriz ládjában. *Biró* a titkot elmondta *Garai Manó* nak, a »Korbács« kiadójának, aki *Boda Dezső* főkapitányt értesítette a koalíciót fenyegető indiszkrecióról. A főkapitány erre figyelmeztető levelet írt Lányi Bertalannak, aki megköszönte a főkapitány értesítését. A cikk miatt *Siebert Gyula*, aki különben sohasem volt Lányi titkára, hanem csak irnoki munkát végzett mellette, sajtópört indított a hetilap ellen. A pörben tegnap hozott ítéletet a büntetőörvényszék, amely *Nádas Sándort* fölmentette a vád alól.

Az érdekes sajtópört tárgyalását szerdán kezdte meg dr. *Füzesséry* bíró tanácsa. A cikk szerzőségét *Nádas Sándor*, a lap szerkesztője vállalta magára. A tanukihallgatás során *Szterényi József* államtitkár kijelentette, hogy a »Korbács« kiadója nála járt audiencián, kérte a pausálét és miután a miniszter ezt megfelelőnek tartotta, a Máv. pénztárából háromezer korona hirdetési általányt engedélyezett *Garainak*, de semmiféle összefüggésben nincs a Korbács ügye *Siebert* cikkével. Dr. *Tarján Mihály* védő kérdésére azt

vallotta az államtitkár, hogy *Siebert Pally Sándor* titkár kíséretében nála járt s neki felmutatott egy cikket, amelyben az volt, hogy ő a politikai béke megkötését megelőzőleg egy hosszú memorandumot írt és abban kifejezte azt a meggyőződését, hogy a magyar vezényszó nem lesz elérhető. Miután ezt a cikket *Siebert* neki felolvasta, ő azt válaszolta neki, hogy: »tessék közölni.« Később megjelent nála újra *Siebert Pally* kíséretében és azt kérte tőle, hogy a sajtóirodába protessálja be. *Garai Manó* tanu kijelentette, hogy ő *Siebert* nem beszélt soha, ellenben *Biró Aladár* teljött hozzá, felajánlotta a Lányi-féle aktákat 1000—1500 koronáért. *Boda Dezső* főkapitány azt vallotta, hogy ő nála is járt *Garai* és elmondta neki az ügyet. Erre Lányi volt miniszternek figyelmeztető levelet írt, akitől köszönő levelet kapott.

A bíróság több jelentéktelen tanu kihallgatása után elhalasztotta tegnap a tárgyalást.

A törvényszék tegnap reggel kilenc órakor folytatta a tárgyalást. Az első tanu *Lányi Bertalan* volt. A volt igazságügyminiszter elmondta, hogy bizonyos újságközlemények rendezésével bizta meg *Siebert*et. Nevezetesen a Fejérváry-kormány történetét akarta megírni és az erre vonatkozó újságcikkekről volt szó. Tudomására jutott e megbízás után, hogy *Siebert* különböző helyeken állítólagos titkokat ajánlott föl. Erre elbocsátotta *Siebert*et azzal, hogy a jövőben kimélje meg a házáat.

Az elnök: Említett *Siebert* valami névjegyet?

Lányi Bertalan: Igen, többek között kérte tőlem *Ugron Gábor* névjegyet, azzal a megokolással, hogy *Lengyel Zoltán* től akarja használni a koalíció ellen, de a névjegy kiadását megtagadtam.

— *Siebert* abban a helyzetben volt, hogy titkot tudhatott meg?

Semmit nem tudhatott meg egyenes uton s ha megtudott valamit, az csak indiszkreció lehetett.

Tarján Mihály védő: Igaz az, hogy *Siebert* felment *Szterényi József* államtitkárhoz a memorandum dolgában?

— *Szterényinek* nincs titkolni valója. Derék, becsületes ember, aki híven teljesítette kötelességét, mint államtitkár.

Azután *Ugron Gábor* kihallgatására került a sor. *Ugron* azt vallotta, hogy a képviselőházban egy barátja arra figyelmeztette, hogy *Siebert* valami olyan esetről tud, mintha *Lányival* levelezett volna. Ő már akkor kijelentette, hogy az lehetetlen, mert *Lányival* soha sem érintkezett. Lehetséges, hogy egy másvalakinek adott névjegye került hozzá. Aztán *Siebert*tel is beszélt erről a dologról, s akkor azt is mondta *Siebert*nek, hogy lekötöznél, ha erről felvilágosítást adna neki. *Siebert* azt felelte, hogy ezt könnyen megteheti, mert *Lányi* emlékiratait sajtó alá rendezi, s így a kezében van minden irás. Néhány nap mulva arról értesítette *Siebert* őt, *Ugront*, hogy *Lányi* nem adja ki a kérdéses névjegyet. Megkérdezte akkor *Siebert*től, hogy mi van a névjegyen s az a felvilágosítást adta, hogy a székiudvarhelyi takarékpénztár igazgatói ellen indított bűnygyben írta a névjegyet valakinek, aki ebben az ügyben arra kért, hogy a vád ne csalárd, hanem vétkes bukás címén folyjon. *Siebert* a felvilágosításért nem kért jutalmat, de célozgatott arra, hogy valamelyik lapnál szeretne állást kapni. Erre a tanu felajánlott neki 100 koronát, amit *Siebert* vonakodva ugyan, de elfogadott.

Szivák Imre volt az utolsó tanu. Elmondta, hogy *Siebert*et nagyon kevésbé ismeri és egy-kölcsön ügyet megelőzőleg nem volt vele dolga. — Hozzá, mint egy kisebb intézet elnökéhez fordult 500 korona kölcsönért, mire azt a tanácsot adta, hogy a kölcsönkéréssel az igazgatósághoz menjen, mert az intézkedés tisztán azt illeti meg. *Siebert* egyszerre csak politikai dolgokra tért át és fölemlítette, hogy meg fog jelenni a Fejérváry-korszak története. Ot nem érdekelte ez a dolog, végighallgatta *Siebert*et, aki ezután eltávozott. Egyéb felvilágosítást nem tud adni.

Esszel a tanukihallgatások véget értek. A

pörbeszéd után a bíróság meghozta az ítéletet. A törvényszék fölmentette Nadas Sándort a vád alól az az indokolással, hogy beigazolódott Siebertről, hogy házalt a titkokkal.

UJDONSÁGOK.

Előfizetési felhívás.

Tizenötödik évfolyamába lép lapunk. Tizenégy küzdelmes évre visszatekintve, lehetetlen, hogy a multakból erőt, reményt ne merítsünk a jövőre.

A jövő azé lesz, aki a közvéleményt irányítja.

A keresztény Magyarország becsületes és hazafias hívei nem téveszthetik szem elől, hogy Magyarország csak mint keresztény állam állhat meg s hogy az általános választói jog jegyében ujjaalakuló Magyarországon szükséges, égetően szükséges a keresztény idealokkal áthatni az egész nemzetet, a legmagasabb és legalacsonyabb rétegeket egyaránt.

Az újv küszöbén tehát nemcsak az előfizetések megújítását kérjük; kérjük e mellett lapunk hathatós terjesztését. A mi lapunk legyen a mi zászlónk, mely küzdeni és győzni tudó hatalmas sereget sorakoztasson maga köré.

Az előfizetési feltételek lapunk homlokán olvashatók.

A Tiszántul
szerkesztősege és kiadóhivatala.

* **Nem lesz adóemelés.** Nagyvárád város tanácsa tegnap végre befejezte a város jövő évi költségvetésének tárgyalását. A hosszas tanácskozás eredménye, hogy a tervezett 2 százalékos közköltő-emelésre nincsen szükség. E mellett a városi tisztviselőknek a jövő évre már megadják a felemelt fizetés egész összegét.

* **Holnap nincs munkaszünet.** A kereskedelmi miniszter tegnap táviratban értesítette Nagyvárád város rendőrkapitányi hivatalát, a kereskedelmi és iparkamara elnökségét és az O. M. Kereskedelmi Egyesülés elnökségét, hogy ez utóbbi egyesület kérelmére a holnapi egész napra, december 20-ára a munkaszünetet felfüggesztette. Tehát holnap vasárnap az összes üzletek egész nap nyitva tarthatók.

* **Hova építjük a katonai barakkokat?** A polgárságnak sok kellemetlensége van a katonai beszállásokkal. Ezért vette tervbe Nagyvárád város tanácsa, hogy barakkokat épít a beszállások céljaira. Erre az alapot abból gyűjti, amit egyes háztulajdonosok már évek óta fizetnek a beszállások megváltására. A városi mérnöki hivatal tervet készített, amely szerint 1000 ember beszállásolásra megfelelő barakkokat lehetne építeni 50000 koronából. Legujabban pedig az a terv merült fel, hogy ha a város egészen új vágóhidat építene az állatvásárok közvetlen szomszédságában, az esetben a jelenlegi vágóhidat alakíttatná át katonai barakkoknak. *Darvassy* Lajos katonai tanácsnok tegnap előterjesztést tett a barakkok létesítése ügyében. Ebben rámutat, hogy a barakkok építésére a beszállások megváltásából eddig 43000 korona folyt be s a jövő évben ez az összeg valószínűleg felszaporodik 50000 koronára. Ez az összeg éppen elég lenne a főmérnök terve szerint 1000 katonát befogadó barak építésére. A katonai parancsnokság naponként és tejenként 26 fillért fizetne s adná az összes ágyneműket s más felszereléseket.

Kijelenti a tanácsnok, hogy katonai barakkok céljaira nem alkalmas a jelenlegi vágóhid, mert a katonaság a barakkokat nem egy egy épülettömbben kívánja, hanem szétszórta épületekből. Különbben a katonai parancsnokság aligha venné át a vágóhidból átalakított barakkot, mert annak a talaja fertőzött. A legnagyobb akadály pedig, hogy a vágóhidat alakítsák át a barakkoknak az, miszerint az óriási költség mellett csak 600 ember beszállásolásra lenne elegendő, s így az egész polgárság nem szabadulna meg a beszállás terheitől. Ezért javasolja *Darvassy* Lajos tanácsnok, hogy a katonai barakkokat a város a tűzéraktenya mögött a Pecéig terjedő területen építtesse fel 1000 ember befogadására. Kéri, hogy e tekintetben egyes bizottság tartson szemlét a kérdéses területen. A régi vágóhid majd alkalmas lesz valami nagyobb szabású gyártelep részére.

* **Karácsonyfa a Biharmegyei kórházban.** A kórházban tekvő szegény betegek részére a kórházi gondnokság karácsonyfát óhajtott felállítani s ez uton kérjük fel város jóságos adakozó közönségét, hogy a kórházi karácsonyfa felállítására szíveskedjenek adományait a kórház gondnokához eljuttatni szíveskedjenek.

* **Ülések a városházán.** Keddén, december hó 22-én délután 3 órakor a pénzügyi szakbizottság, szerdán, december 23-án délután 4 órakor pedig a Szaroveszky-gyermekkorház igazgató-választmánya tart ülést. Ez utóbbi a kórház épületében lesz.

* **Hivatalvesztésre ítélt városi hivatalnok.** *Fodor Márton* járványkórházi felügyelő ellen, többrendbeli hanyagság és visszaélés miatt *Rimler* Károly polgármester megindította a fegyelmi vizsgálatot. Nagyvárád város fegyelmi választmánya tegnap tárgyalta a fegyelmi ügyet. *Glac* Antal főispán elnöksége alatt *Papp Miklós* kir. pénzügyigazgató, *Rádl Ödön* és dr. *Istvánffy István* tb. főjegyző mint előadó voltak jelen. Másfél órai tárgyalás után *Fodor Márton* járványkórházi felügyelőt hivatalvesztésre ítélte a fegyelmi választmány.

* **A Biharmegyei Magyar Közművelődési Egyesület alakulása.** A *Glac* Antal főispán által indított mozgalom, mely egy nagyszabású közművelődési egyesület megalakítását tűzte ki célul, vasárnap éri el a legfontosabb napját. Vasárnap, azaz holnap délután fél 4 órakor a városháza nagytermében tartja meg alakuló közgyűlését. A közgyűlésen gróf *Apponyi* Albertet, mint az egyesület egyik védnökét *Glac* Antal fogja helyettesíteni, erre a miniszter tegnap külön leiratban kérte fel a főispánt. *Szterényi* József államtitkár nem jelenhet meg az alakuló közgyűlésen, mert éppen vasárnap délelőtt a miniszterium által rendezett gépkiállításra kell a kormányt képviselnie. Az államtitkár, aki különben szintén védnöke a kultúregyesületnek határozott ígéretet tett, hogy az egyesület legközebbi hasonló ülésén személyesen fog megjelenni. Az Országos Közművelődési Tanács kéviselésében dr. *Árkay Kálmán* királyi tanácsos jelenik meg, aki ezt *Glac* Antal főispánnal tudatta. A közgyűlés iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg megyeszerte, amiből arra lehet következtetni, hogy a vasárnapi ülés igen népes lesz. A közgyűlésre meghívókat nem bocsátott ki a vesetőség, hanem ez uton hívja meg úgy a már belépett urakat és hölgyeket, mint a szíves érdeklődőket.

* **Báró Gorup halála.** Résztvette! értesülünk a gyászhirről, hogy báró *Gorup* Arthur nyugalmazott 1. sz. püspökségi tiszttel, élete 61. évében Nagyvárádon meghalt. Az elhunyt néhai

Lipovicsky István püspökkel közeli rokonságban volt. A püspök halála után nyugalomba vonult s gazdálkodott a vidéken. Az utóbbi években szervezetét betegség támadta meg s ezért beköltözött Nagyvárádra. Azóta itt élt mint magánzó. Halálát neje és egy fia gyászolja. Temetése ma, szombaton, dec. 19-én délelőtt fél 11 órakor lesz a Kórház-utcai gyászházról.

* **Betörő cigány karaván.** Tegnap délelőtt a nagy ködben Hegyközkovácsi községében vakmerő betörést követtek el a cigányok. A sűrű ködös időt a kóbor nemzetség arra használta fel, hogy belopózott a faluba és ott *Damelovics* Antal jómódu kereskedő házat teljesen kifosztotta. *Damelovics* a napokban több szarvasmarhát és sertést adott el s ennek árát odahaza egy fiókban tartotta. A cigányok az épületnek utcafeleli ablakait sárral bekenték és így minden zaj nélkül benyomták. A lakásban nem volt senki. A cigányok zavartalanul dolgoztak bent. Elvittek összesen 4000 korona készpénzt és 1000 korona értékű ingóságot. A cigányok nem elégedtek meg ezzel, hanem még Biharra is bementek, ahol *Lakatos Imre* házat szemelték ki a kirablás céljára. Itt azonban megzavarta őket a kutya, mely munkájuk közben folyton csaholt, amire *Lakatos* kinézett. A cigányok megfutamodtak. A nyomozást *Molnár* Lajos csendőrmester vezeti.

* **Községi tisztújítás Szentjobbon.** Az Érmellék ezen haladó községe f. hó 16-án választotta meg új tisztviselőit. A választás eredménye a következő: Községi főbíró lett: *Kubola* András; másodbíró: *Takács* István, adószedő pénztárnok: *Molnár* János, Közgyám: *Braun* János. Esküdtékké választották: *Gelencséry* Gábor, *Tornell* István, *Takács* János és *Bajgyik* József. A választás dacára ez izgalmas korteskedésnek, *Kovácsnay* Marcell székelyhídi főszolgabíró tapintatos vezetése alatt példás rendben folyt le.

* **Bosnyák-estély a Pannónia-kávéházban.** Szombat, vasárnap és hétfőn este nagy jótékonycélu bosnyák-estély lesz a 37. gyalogezred és *Hamza Gyuszi* zenekarának közreműködésével, a hétfői estély tombolával lesz egybekapcsolva, melynek kisorsolándó tárgyai *Wallerstein* Bémer téri kirakatában láthatók. Mindhárom estély összes bevételének 10 százaléka a bosnyák katonák jótékony céljára lesz fordítva.

* **Elfogott tolvaj.** Argyelán Tógyer balázsházai 33 éves tacér gazdasági cseléd, aki már két ízben is rabkosztón volt s legutóbb 8 napot töltött le. csütörtök este 7 óra tájt beállított *Balázs* Mártonné Szaroveszky-utca 13. sz. a levő szatócsüzletébe s miután ott senkit sem talált, a pénzes fiókban levő s mintegy 4 korona értékű aprópénzzel telt fatálat kikapott és futásnak eredt. Azonban a járőrök üzbe vették s a rendőr-őrszem segélyével a Szaroveszky-utcai sétahelyen elfogták. A lopott pénzt, melyet a tolvaj egy bokorban rejtett el, szintén megtalálták. Argyelán lezárattott.

* **A városi árvaház karácsonyfa ünnepe.** Midőn mindazoknak, kik a városi árvaház karácsonyfájának feldíszítéséhez szíves adományokkal hozzájárulni kegyesek voltak, árvánk nevében is hálás köszönetemet fejezem ki, egy alkalommal tudatom, hogy árvaházunk karácsonyi ünnepélye tolyó hó 24-én délután 4 órakor lesz a városi árvaházban megtartva, melyre az érdeklődőket tisztelettel meghívom. Nagyvárád, 1908. december hó 16-án. Özv. *Echerolles* Sándorné, a városi árvaházi nővélasztmány elnökneje.

* **Hova lesz a munkások pénze?** Hogy egyes szociálista szakszervezetek vezetői miként kezelik a szegény munkásoktól besze-

dett filléreket, jobban mondva koronákat, arra élénk világot vet a *Nagyvárad* festőművészek szakszervezetét illetően a rendőrség által kiadott következő jelentés:

A festőművészek szakszervezete helyi csoportja december hó 11-én tudvalevőleg feljelentést tett, hogy Beöthy Ödön-utcai helyiségéből, az íróasztal fiókjának felfeszítése után, a helyi csoport vagyonát tartalmazó vaskazettát valaki ellopta. A rendőrség a nyomozati eljárást folyamatba tette s a nyomozat során nagyon szomorú színen mutatkozott be az egyetlen vezetője. Főleg a vagyonkezelés az, mely kritikán alul levő. Most azután maga az elnök tett újabb feljelentést, hogy a helyi csoport kezei között lapfentartási, igazakban ellentételt alap címén beszédelt 56 korona a pénztáros (Gulyás Imre) és az ellenőr (Daróczi János) kezén 6 koronára olvadt. Megjegyzendő, hogy ezt a pénzt tartalmazó vaskazetta hetek óta Daróczinál volt. A rendőrség ez irányban is nyomoz. Egyidejűleg sürgős előterjesztést tett a polgármesterhez a csoport felfüggesztése iránt.

Az általános tisztújítás Debreczenben. Debreczen város törvényhatósági bizottsága csütörtökön tartotta meg az általános tisztújítást. A választást nagy harc előzte meg, mivel dr. Kovács János eddigi polgármesterrel szemben dr. Tóth János ügyvéd és bankigazgatót léptette fel a bizottsági tagok egy része. A választásnál azonban az összes állásokba nagy többséggel a régieket választották be, kivéve Farkas Bertalan mátai biztost, aki helyett Nagy Sándort választották meg.

Magyar daltársulat a Koronakávéházban. Ma és esténként egy jól szervezett női és férfi tagokból álló daltársulat tartja előadásait. Naponta változatos műsor. Kezdeté 9 órakor. Beléptidő nincs, a közismert jó kávéházi italok pontos felszolgálatáról pedig Klein Lajos, jóhírnevű kávé goudoskodik.

Névjegyek

a legizlésebb kivitelben megrendelhető
SEBŐ IMRE könyvkereskedőnél

Nagyváradon, Rákóczi-ut.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Paradicsom.

Vasárnap d. u.: Szerencse fia, este: Szép Gárdista.

A szép gárdista. A Szigligeti-színház holnapi premierjét feszült várakozás, meleg érdeklődés előzi meg. Az operett jó hírneve, eddig aratott sikerei biztosítják Nagyváradon is a bemutató előadásra a telt házat. Az énekes-személyzet nagy ambícióval készül a premierre. Pompás szerepek vannak benne s így kétségtelen zajos estét várhat a publikum. A darab érdekes meséje a következő:

Az operett német hőcegségben, Waldburghausen Dorottya uralkodó hercegnő udvarában játszódik le. A fenséges hölgynek az az elve, hogy máséhoz nem megy férjhez, csak ahhoz, s ki még asszonyt sohasem csókolott. Udvarából is száműzi a csókolódzást. Meg is érkezik a hír a hercegnői udvarba, hogy Roland, a szomszédos birodalom trónörökös el akarja nyerni a hercegnő kezét. A trónörökös meg is jön köcsönként testőr egyenruhában átöltözve. Ő fenségét ugyan felismeri egyik alattvalója, de hallgatást ígér, hadd sikerüljön a trónörö-

kösnek a kitűzött cél elérése. — A hercegnő tudja, hogy Roland udvarában rejtőzködik, csak hogy észreveszi őt azzal az emberrel, a kinek hallgatás fejében átadta a trónörökös a királyi gyűrűt. A hercegnő ezalatt kérdőre vonja a gárdistának öltözött trónörökösöt, hogy miért tűri meg a parkban a csókolódzó párokat:

— Azért fenség, mert én ezzel nem törődöm, én az édesanyámon kívül nőt sohasem csókoltam.

A hercegnő szerfelett megörült, hogy végre akadt egy olyan férfira, akit ő óhajtott. Természetesen a hercegnő bele is szeret a gárdistának gondolt trónörökösbe. Mulatságos jelenetek hosszú sorozatán keresztül egyik udvarhölgy rajtacsip az érnyes hercegnőt, amikor a gárdistával csókolózik. Roland feltűri inkognitóját s megkéri a hercegnő kezét. A hölgy azonban elutasítja azzal, hogy az adott csók csak a gárdistának szól s nem a trónörökösnek. Csak hogy a feavéges urnó most már hiába érnyeskedik. Buskomor, szomorú lesz. Magnetizálja, gyógykezelési magát. Végre is belátja, hogy a csóktól való idegenkedésnek egyetlen oivossága a csók s nőül megy a trónörökösöz.

Ez a darab meséje, teleshöve humoros részletekkel és poétikus jelenetekkel.

Szerencse fia. Vasárnap délután az idei szezon egyik legsikerültebb slágere: A Szerencse fia kerül színre. A magyar társadalom félszeg-kinövéseinek eredeti, ügyes kifigurázása ez a darab. Komoly tendenciáját kedves mókák törülmetszett tipikus alakok és ragyogóan megírt jelenetek domborítják ki. Meséje — a szabólegényből miniszterré kapaszkodott stréber pályafutása — tele van érdekesnél érdekesebb részletekkel. Jegyeket már ma lehet váltani a nappali pénztárnál.

Paradicsom. A mai repriznek teljes jogosultsága van arra, hogy nagy közönséget csábítson a színházba. A Paradicsom végtelen mulattató, ötletes bohózat, a francia szellem egyik legbravurosabb terméke. A publikum feszületlenül jókedvűen fogja ezt a talpraesett vigjátékot végig kacagni. A mai előadás kivételesen este 7 órakor kezdődik.

IRODALOM.

Az Egyházi Közlöny (szerkeszti Gerely József) XX. évf. 49. számának tartalma: Vezérek: Dr. Dolencz József, Keresztény restauráció. — Egyetemes egyház: A pápa egészségi állapota. — A kánonjog kodifikációja. — A Szentatya nyilatkozata a templomi női énekkarokról. — A Szentszék hivatalos lapja. — A római délamerikai kollegium jubileuma. — Centrumpárt az olasz kamarában. — A szétválási törvény a francia kolóniákban. — Egy francia püspök halála — Az angol katolikusok jogállása. — Az orthodox papság harca a racionalizmussal. — Apácabiány miatt bezárt amerikai zárdaiskolák. — Az amerikai papok egyházi énekkara. — A chilei katolikus sajtó. — A székesfehérvári hitoktatók értekezlete. — Időszervi kérdések: Dr. Stommer Viktorin, Az egyház és a modern világ. — Egyházbiztos: (RST), Ne temere . . . — Iskolaügy: (GV), Az Education Bill és az angol katolikusok. — Széjjegyzetek: # Élet és halál a katolikus sajtóban. Társalgó: BL. Új gyermek-imakönyv. — Irodalom: Pápay Ferenc: dr. Prohászka Ottokár. Konferencia-beszédek. — Fráter István: Hirsch Ágoston. — Kör-móczy Ernő, A mi igaz hitünk. — GH.: Jungmann Gatterer, Theorie der geistlichen Beredsamkeit. — r., Hansjakob Henrik — Tihanyi Gál. A názáreti Jézus, a világ és az Oltáriszentség Istene. — Jedlicska Pál, Esmék és tanulságok. — A Hrvatska Straza. — A hét világirodalma. — A hét krónikája. — Közgazdaság. — Személyi hírek és apróságok. — Ünnepek tagfölvétel. — A viaszgyertya a liturgiában. — A tea legendája. — Memento. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Esterházy-utca 15.

A Jellem utja. Az önévelés kézikönyve 12—17 éves fiúk és lányok számára Irta: Szuszai Antal. Fáy D. rajzaival. 183 lap. Ára tuzve 1:55 K., kötve 2:50 K., díszkötésben 3 korona. Kapható a Szent István társulat könyvkereskedésében (Budapest, IV. Kecskeméti-ut 2.), valamint az ország minden könyvkereskedésében. Jó cselekedet ez a könyv is, mint Szuszainak, ennek a forró szívé és ihletett lelkü írónak mindegyik könyve. A nagymesterségről és a Tiszta élet című könyvei után melyekben a gyermeknevelés s az ifjuság testi és lelki szep-lőtelensége méltóságáról és fontosságáról szolt velőkgig ható igazsággal és meggyőződéssel, most sem vett kisebb témát művészi tolla alá, mert hiszen az emberi akarat remekművének: a jellemnek kérdése egyike a mi ideges korunk, gyöngé emberektől hemzsegő századunk legnagyobb kérdéseinek. Semmiféle nyelvé: sem ért meg oly könnyen és oly teljesen, az ifju semmiféle szó sem fog oly soká, oly állandóan csengeni lelkében, mint ez a Szuszai-féle nyilt, eleven, őszinte szeretetteljes igazmondás. Az egész mű a legtisztább erkölcs, a legnemesebb eszmék légkörét terjeszti. Ifjult hivatásod az, hogy remekművet alkoss önmagadból. — A nagy jellem a remek remeke, ennél nagyobb ember már nem alkothat. Tűz magad elé nagy célt s a magas cél téged is fölemel, lelkedet naggyá teszi. Szeresd a munkát. A munka, minden munka nemesít. Tartsd mindig szemed előtt, hogy nem azon fordul meg a dolog: mit csinálunk a földön, hanem azon, hogyan csináljuk; mert ebben a hvgyan-ban van az élet művészete. Nem az a fő, vajjon Isten földbirtokos, pap, tanító avagy mesterember, vagy szolgáló szerepét szánta-e neked, földolog mindenkor az, hogy művészetet vigy életedbe, mert egyedül csak a művészet érdemel jutalmat. — Szeretettel ajánljék mindenkinek, serdülő ifjaknak és lányoknak, szülőknek és nevelőknek, hogy olvassák el e könyvet és merüljenek bele gondolatvilágába. Sok lelki gyönyörűsége, sok lelki értékre fognak szert tenni általa.

Hajnal. Az amerikai magyar katolikusok jelesen szerkesztett lapjának most vettük 40-ik füzetjét, melynek kiváló érdekességet kölcsönöz az a körülmény, hogy özv. Szapáry Béla grófné sz. Ferenczy Idától, Erzsébet királyné volt felolvasónőjétől közöl verset. A füzet változatos tartalma a következő: Asszonyunk Szűz Mária fogantatása. Irta Dénes Ferenc monesseni plebános. — Kis fiacskámhoz. Irta özv. gróf Szapáry Béláné. — »En Uram, én Istenem!« Irta Kubek A. Emil mahanoy city-i gör. kath. lelkész. — Kesze János-Gárda István. Irta Meserschmidt Géza passaii plebános. — Krónika. Irta Csernitsky István so. norwalki-plebános. — Naptár. — Apróságok.

TANÜGY.

A Szabadiskola előadása. A Bihar-megyei népnevelési egyesület szabadiskolája december hó 20-án, vasárnap délután 5 órakor tartja negyedik sorozatos előadását a községi polgári fiúiskola II. emeleti zenetermében. Az előadás tárgyai lesznek: Arany János balladái-ról, tartja Nosz Gusztáv reáliskolai tanár, szavalatokkal; A mai európai államok kialakulása tartja Varga Gébor reáliskolai tanár. Az előadások mint rendesen díjtalanok. — Hallgató lehet minden tizenhatodik évét betöltött egyén.

Igazságszolgáltatás.

Verekedő legények. Hegyközsáldobágy község kocsmájában f. év. március 29-én este együtt volt jóformán az egész falu férfinepe. Idogáltak, diskuráltak. Azonban a jókedv nőt-tön nőtt s ennek ilyenkor soha sincs jó vége. Felöntöttek a legények a garatra s a mulatozásnak civakodás, majd verekedés lett a vége. Gyéhenyi Lajos összetűzött Nagy Sándorral s

Nagy még 5 társa segélyével alaposan elverte Gyéhenyi Lajost, beverve fejét és eltörve karját. Tegnap volt ez ügyben a törvényszéki tárgyalás, mikor is Nagy Sándort, Nagy Józsefet és Kovács Józsefet 4 havi, Nagy Ferencet 3 havi, Kovács Sándort és Ujfalusi Lajost pedig 2 havi fogházra ítélte a törvényszék. Elnök *Millye Gyula*, ügyész *László Márton* volt.

TÁVIRATOK.

Konfliktus Venezuela és Hollandia között.

Köln, dec. 18. A »Köln Ztg.« jelenti Newyorkból: Villemsteadtból, Curassao-ból érkezett táviratok szerint ott a helyzet komoly. Kedden Marakaiban olyan veszedelmes tüntetések voltak Hollandia ellen, hogy nemcsak a hollandusok, de a németek is sietve bezárták üzleteiket. Venezuela fővárosába érkezett levelek azt mondják, hogy Marakaiban a Hollandia elleni mozgalmat a városi tanács tagjai vezetik, kik mögött a polgárság nagy tömegei állanak.

A bécsi ékszerész gyilkosa vallott.

Bécs, dec. 18. Frankfurter ékszerész gyilkosa ma mindent bevallott. Elmondta, hogy a gyilkosságot előre megfontolva követte el. Már napok óta készült a gyilkosságra, mindannyiszor megzavarták, míg végre sikerült olyankor bemenni az üzletbe amikor más nem volt bent. A gyilkos az alatt az idő alatt lőtte le az ékszerészt, míg az ékszereket rakta le.

A balkáni események.

Athén, dec. 18. A kamara egyhangulag és élénk helyeslés mellett felhatalmazta az elnököt, hogy a török parlament elnökének fejezze ki a görög parlament üdvözlését és legőszintébb kívánságait arra nézve, hogy működésével váltsa be a szabadság és igazságosság tekintetében az új regime iránt táplált várakozásokat.

London, dec. 18. A Daily Teleg. jelenti Pétervárról: Az orosz válaszcjegyzék, melyet csak csütörtökön adtak át az osztrák-magyar nagykövetnek, Oroszország hüvös hozzájárulását foglalja magában Ausztria-Magyarország javaslatához Ivolski a jegyzékben utal bizonyos hátányokra, melyek abból eredhetnek, ha az eszmecserét kerülő uton eszközlik és amaz aggodalmának ad kifejezést, hogy a megvitátás ezen az alapon nehézkes, az eljárás bonyolult és a tárgyalás menete lassu lesz.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 18.		
Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	— — —	10.38
Rozs okt.	— — —	8.96
Zab májusra	— — —	—
Zab okt.	— — —	7.04
Tengeri máj. 1908.	— — —	6.85
Tengeri jul.	— — —	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 18.

Osztrák hitelrészvény	— —	631.25
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámitoló bank	— —	743.75
Rimamurányi	— —	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— —	692.25
Közuti vasut	— —	552.—
Városi villamos vasut	— —	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. dec. 18.

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	93.25
Magyar koronajáradék	— —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	— —	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	— —	95.50
Magyar nyeresémi sorsjegy kölcsön	— —	93.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	— —	94.50
Osztrák járadék papirban	— —	186.—
Osztrák járadék ezüstben	— —	145.—
Osztrák járadék aranyban	— —	97.25
Osztrák korona járadék	— —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	— —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	— —	197.50
Magyar hitelbank-részvény	— —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	— —	730.—
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
London vista	— —	631.50
Páris vista	— —	689.50
20 márkás arany	— —	23.51
20 frankos (Napoleonder)	— —	19.02
Német birodalmi márka	— —	117.96

NYILTTÉR.

Beödy Balogh Gábor

-- festőművész --

képtárlata

e hó 19-én, SZOMBATON

nyilik meg a vármegyeház

nagytermében. - - - -

A művek előnyös havi vagy negyedévi részletfizetésre is kaphatók. — A részletek: a Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának pénztárába lesznek befizetendőek. Felvilágosításokat a helyszínen szívesen ad a RENDEZŐSÉG.

REGÉNYCSARNOK.

EMIKE.

IRTA:

HAJDU IMRE.

(Folytatás.)

13.

E leplezetlen nyilatkozatra zavarba jött Demeter, szemeit lesütötte s hirtelen oly piros lett, mint a pipacs s akkorakat sóhajtott, mint egy oláh duda, lábait pedig megbicsaklottak az ijedségnek s meglepetésnek miatta.

— Nagysádl én amily szegény, ép oly mérvben becsületes ember is vagyok, — dadogá a zavarba jött nevelő.

— Jól van, én értem önt, — válaszolt Emike reszkető hangon, remegő kezecskéjét az ifjunak nyujtva, melyet az lázasan vont ajkaihoz. — Ön nem mert nyilatkozni, nemde?

— Ugy van nagysádl én nem merem nyilatkozni, bár szerettem, bár imádtam az első perc óta, szerettem, mint a kis madár a tavaszt, mint a virág az üde harmatot s a nap-sugárt, mint a csermely a lombos enyhe árnyat; imádtam, mint napimádó bálványait; örült szereimem villám volt, mely koronként átcikázta valóm egének sötét felhőit; ó! de sajnos, hogy csak pillanatokra, mert a könyörtelen való ismét elsőreíté a mennyei fényt, ó! a való hatalmas kényur, a való ábrándítani kezdett és én soká, igen sokáig küzdöttem ellene.

— Demeter! — szól Emike esdeklő hangon, — én nem értem önt.

— Bár én nekem sem kellene mindezt érteni, melyet nagysádnak kénytelenittem megmagyarázni s ami úgy fáj énnékem; de mind-egy! végtére is szükséges, hogy egymást megértsük; először is azzal kezdem: hogy nagysádl egy előkelő, hatalmas család ivadéka, amíg én szegény, nemtelen szülőlk árva gyermeke vagyok; nagysádra a jövőben gazdag örökség vár, amíg reám a koldusbot és a saját erőm s iparkodásom szerezte száraz kenyér, melyet gyakran könyvelábadt szemekkel s a legkeserűbb érzékek között kell elfogyasztanom; nagysádnak van otthonja van pártfogója, nekem otthonom sincs, otthonom az egész világ, melyben kételkedve kell keresnem, hogy hová hajthatom le bánatos fejemet, pártfogóm pedig a sors, a sötét jövő, a nélkülözés; mindezek után mondja meg nagysádl, hogyan táplálhassak én szivemben édes reményeket? s mi kinézésből iparkodjak kegyed viruló rózsás jövőjét megmérgezni? nem, nem! angyali nagysádl ábránduljunk ki s az égre kérem, kerüljék egymást; én megteszem az első lépést, távoznai fogok e tájról, messze, messze, honnan hírem sem repül ide, s kegyed feledni fog engemet, az idő jó orvos, behegeszti a sebet, a multat feledteti, a jelent eltemeti, a jövőt pedig érlelteti s meglátja, ez mindkettőnkre jó leend, mert ha egyszer a gyermeki visszaemlékezések némi árnyalata fog gondolataim átszövődni, angyali mosoly dereng majd arcán, miközben be fogja ön magának vallani; hogy kegyed nem szeret bár többé, de annál jobban tisztel engemet, — a szegény fiunak könyvek peregték le arcán.

— Demeter ön kegyetlen! ön nem érdelemli meg e kebel végtelen szerelmét, — teszi utána fájó reszkető hangon Emike, — feledni látzik ama fontos körülményt: hogy a sziv nem ismer rangot és vagyont, — rebegi tovább, miatt két könyccsppet törült ki ibolyaszínű szemeiből.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKIOS GYULA.

PFAFF CZÉC
LONDON
PARIS
ES
BERLINI
NYAKKENDŐ
ÚJDONSÁGAI
PAZAR VÁLASZTÉKBAN
MEGÉRKEZTEK

DENT GLOVES ÉS FOWNES GLOVES
A VILÁG
LEGJOBB
KEZTYŰI
KAHATÓK.
PFAFF CZÉGNÉL

PFAFF CZÉC
VADÁSZ
KÜLÖNLEGESSÉGEI
MEGÉRKEZTEK

Nagy
karácsonyi
vásár.

Legcélszerűbb
ajándéktárgyak

hölgyek és urak részére.

Külön gyermekjáték
osztály.

Szép kivitelű
gyermekjáték-
ujdonságok.

Francia babák óriási
választékban és rend-
kívüli nagy választék
játék különlegességek-
ben, melyek legolcsób-
ban kaphatók

Waldmann Ernő

Diszműárak, sport és utazó
cikkek üzletében,
Rákóczi-ut, az Orsolya-
zárdával szemben.

Interurban Telefon 371.

A NAGYVÁRADI TAKARÉKPÉNZTÁR
Szent László-téri sarokházánál egy
Teleky-utcára nyíló

BOLTHELYISÉG
azonnal kiadó.

Vendéglő áthelyezés!!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy
a Kurlender házban **14 évig**
fennálló kóser vendéglőmet
Zöldfa-utca 10 sz. (Dr. Várnai-ház
íj. Weisz Bernát mellé) : : : :

HELYEZTEM ÁT.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve
tisztetéssel

GRÓSZ A.
vendéglős.

1465—1908. végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi
LX. t.-c. 102. § a értelmében ezennel közhírré
teszi, hogy a b.-ujfalui kir. járábírósnak 1908.
évi V. 95. l./5. számú végzése következtében d.
Erdélyi Miklós ügyvéd által képviselt özv. Simo-
nits Jánosné javára 1000 K s jár. erejéig 1908r
évi november hó 12-én foganatosított kielégítési
végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 864 kor. 50
fillérré becsült következő ingóságok, u. m.: butorok
nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a b.-ujfalui kir. járásbírósnak
1908. évi V. 952. l./6. számú végzése folytán
1000 kor tőkekövetelése és járuléka erejéig Bihar-
tordán alperes lakásán leendő megtartására 1908.
évi december hó 21-ik napjának délutáni 2 órája
határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók
ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az
érintett ingóságok az 1881. évi XL. t. e. 107. és
108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a leg-
többet ígérőnek, szükség esetén becsároza alul is el-
fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat
mások is le és felülfoglaltathatták és azokra ki-
elégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az
1881. évi XL. t.-c. 120. § értelmében ezek
javára is elrendeltetik.

Kelt B.-ujfaluban, 1908 december 11. napján.

Pogány Gyula.

kir. bír. helyettes végrehajtó.

Tüzipát

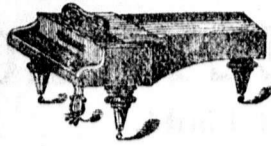
legolcsóbb napi áron házakhoz
:: szállítanak ::

Weiszberger és Társa
tüzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
Nagyvárad, Fő-utca Nyiri ház.

Fatelepe: Várad-Velence. — Telefon: 688.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedvelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktáramban nagy választékban vannak 252.

ZONGORÁK
és
PIANINO

eladásra, hangversenyre, estélyekre ugy-
szintén

havi bérletre igen olcsó árban
számítva. — A nagyérdemű közönség
pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

➔ Átköltözés miatt leszállított árak. ➔

SOMLYÓ V. IGNÁCZ
előbb Weinstock Fülöp

óra, optikai és fényképészeti cikkek raktára
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 3.

Átköltözés miatt állandóan leszállított árakban árusítja kifogástalan áruit.

Szép és becses karácsonyi és ujvi ajándéktárgyak.

Uj üzlet megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönségnek szives tudomására hozni, hogy a Sas-szálloda passageában lővárosi mintára, a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő, páratlan fényes berendezésű

hentesáru különlegesség és csemege-üzletet

nyitottam, hol saját gyártmányu mindennemű ezen szakmába vágó cikkeim naponta friss állapotban s csemege áruk is kaphatók lesznek.

Becsés pártfogást kérve vagyok teljes tisztelettel

Fröhlich János.

MOSKOVITS FARKAS és Társa

cipő és csizmagyár: Császári és királyi közös hadsereg szerződéses szállítók.

■ ■ ■ **N a g y v á r a d.** ■ ■ ■

Fióközletek:

Nagyvárad, Rákóczi ut Bazár épület.
Kizárólag finom különlegességek.

Nagyvárad, Kossuth-utca Gyár épület.
Finom és közönséges lábbelik.

Budapest, Rákóczy-ut 64. Budapest,
Andrássy-ut 17. Pécs, Király-utca 7
Petrozsény, Főtér. Sarajevo Rudolf-u. 10.

Eredeti Gyári szabott árak!!!

➔ Megérkeztek az összes őszi és téli újdonságok ➔

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházába,

minden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót
kostüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és
szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban
árusítatnak.

== A lelegegánsabb és legjobb kivitelű ==

angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját
műtermeimben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el.
Művezető főszabász: BÖHM. J. ur, az ARVAY JÁNOS és TSA
budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.